

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

United Nations Sustainable Development Knowledge Platform
www.sustainabledevelopment.un.org

United Nations Framework Convention on Climate Change
www.unfccc.int

United Nations Convention on Desertification
www.unccd.int

United Nations Convention on Biodiversity
www.cbd.int

United Nations Development Programme in Ukraine
www.ua.undp.org

ЩО ТАКЕ СТАЛИЙ РОЗВИТОК?

ЕКОЛОГІЧНІ,
ЕКОНОМІЧНІ та
СОЦІАЛЬНІ
основи нашого добробуту
сьогодні і завтра

Що таке СТАЛИЙ РОЗВИТОК?

Сталий розвиток означає різні речі для різних людей, але загально визначенням є визначення, надане у доповіді «Наше спільне майбутнє» (відома як доповідь Брундтланд):

«Сталий розвиток – це розвиток, який задовольняє потреби нинішнього покоління без шкоди для можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби.»

Але що це означає? Якими є сучасні потреби? Наприклад, нам потрібно чисте повітря, щоб дихати, але ми також хочемо мати й автомобіль, отже наші потреби можуть суперечити одна одній. Який вибір ви зробите і як прийматимете рішення? Якщо ми на особистому рівні маємо суперечливі потреби, наскільки зростає масштаб цих суперечностей, коли ми подивимося на громади, міста, країни світу? Наприклад, що відбувається, коли потреби окремої сім'ї у дровах можуть суперечити необхідності запобігати ерозії та зберігати верхній шар ґрунту? Або коли потреби однієї країни в електроенергії призводять до кислотних дощів, що наносять збитки озерам і річкам іншої країни?

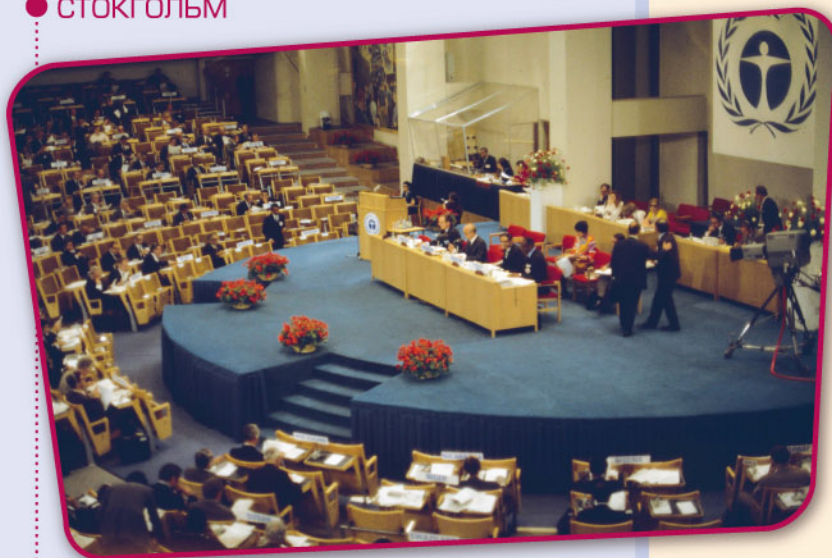
Як ми вирішуємо, чиї потреби задовольняти? Бідних чи багатих? Міських чи сільських мешканців? Людей в тій чи іншій країні? Ваші потреби або вашого сусіда? Цього покоління або наступного покоління? Коли мова йде про компроміс, чиї потреби повинні враховуватись у першу чергу?

СТАЛИЙ РОЗВИТОК СПРЯМОВАНИЙ НА ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ ДЛЯ ВСІХ ГРОМАДЯН БЕЗ ЗБІЛЬШЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ ЗА МЕЖАМИ ЗДАТНОСТІ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ЇХ ВІДНОВЛЕННЯ. ЦЕ ВИМАГАЄ РОЗУМІННЯ, ЩО БЕЗДІЯЛЬНІСТЬ МАЄ НАСЛІДКИ І ЩО МИ ПОВИННІ ЗНАЙТИ НОВІ ШЛЯХИ ДЛЯ ЗМІНИ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ СТРУКТУР І ВПЛИНУТИ НА ПОВЕДІНКУ ОКРЕМИХ ЛЮДЕЙ. МОВА ЙДЕ ПРО НЕОБХІДНІСТЬ ВЖИВАТИ ЗАХОДИ, ЗМІНЮВАТИ ПОЛІТИКУ ТА ПРАКТИКУ НА ВСІХ РІВНЯХ – ВІД ОКРЕМОЇ ЛЮДИНИ ДО НАЙВИЩОГО МІЖНАРОДНОГО РІВНЯ

ОСНОВНІ ДАТИ

1972

● СТОКГОЛЬМ

Конференція ООН з проблем навколишнього середовища і людини відбулася в Стокгольмі. Результатом Конференції стало створення багатьох національних агентств з охорони навколишнього середовища та Організації Об'єднаних Націй з навколишнього середовища (ЮНЕП).

1977

Конференція ООН по боротьбі з опустелюванням

1987

«Наше спільне майбутнє («довідь Брундтланд»)» – доповідь Всесвітньої комісії з навколишнього середовища і розвитку, що продемонструвала взаємозв'язок соціальних, економічних, культурних та екологічних проблем і глобальних рішень. Популяризує термін «сталий розвиток».

1992

● РІО-ДЕ-ЖАНЕЙРО

«Самміт Землі» – конференція з навколишнього середовища і розвитку відбулася у Ріо-де-Жанейро. Прийнято "Порядок денний на XXI століття", Конвенцію про біологічне різноманіття, Рамкову конвенцію ООН про зміну клімату та Принципи лісівництва.

2002.

Саміт тисячоліття ООН – найбільша в історії зустріч світових лідерів, на якій було прийнято Цілі розвитку тисячоліття у сфері боротьби з бідністю, голодом, неписьменністю, деградацією навколишнього середовища та дискримінацією щодо жінок, які повинні бути досягнуті до 2015 року

Всесвітній саміт зі сталого розвитку в Йоганнесбурзі.

2005

Київський протокол набуває чинності (цілі у сфері скорочення викидів парникових газів, а також створення механізму чистого розвитку для країн, що розвиваються).

2012.

● РІО-ДЕ-ЖАНЕЙРО

«Ріо+20» (Конференція Організації Об'єднаних Націй зі сталого розвитку) відбулася у Ріо-де-Жанейро, Бразилія.

НАВІЩО НАМ ПОТРІБЕН СТАЛИЙ РОЗВИТОК?

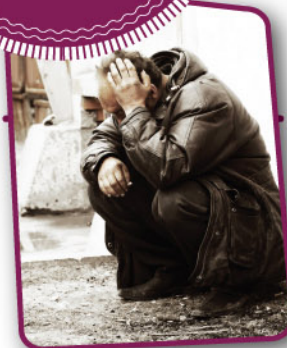

СЬОГОДНІ У СВІТІ
НАЛІЧУЄТЬСЯ
7 МІЛЬЯРДІВ
ЛЮДЕЙ

ДО 2050 РОКУ
НАС БУДЕ
9
МЛРД.

Кожет п'ятий —
1,4 мільярда
живе на
1,25 долара
на день
або менше

900
мільйонів
людей не мають
доступу до чистої
води і 3 млрд. людей
не мають доступу до
сучасних систем
каналізації.

Викиди
парникових газів
продовжують
зростати, і більше
третьої всіх відомих
видів може вимерти,
якщо зміна клімату
відбуватиметься
поточними темпами.

У всьому світі,
1/3 їжі
щорічно
марнується.
Це еквівалентно
1,3 млрд.
тонн на рік.

Половина людства
живе в містах, і
протягом двох
десятиліть, майже
60 %
населення земної
кулі будуть жити
у містах.

75%
бідних людей
живуть у країнах із
середнім рівнем
доходів.

.....
 Спеціалісти, що займаються темою сталого розвитку, твердять, що задоволення потреб майбутніх поколінь залежить від того, наскільки добре ми збалансуємо соціальні, економічні та екологічні цілі – або потреби – при прийнятті рішень сьогодні. Деякі з цих потреб зображені на діаграмі.
 .....

БАГАТО З ЦИХ ПОТРЕБ МОЖУТЬ ЗДАТИСЯ СУПЕРЕЧЛИВИМИ В КОРОТКОСТРОКОВІЙ ПЕРСПЕКТИВІ. НАПРИКЛАД, ЗРОСТАННЯ ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА МОЖЕ СУПЕРЕЧИТИ ЗБЕРЕЖЕННЮ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ. ПРОТЕ, В ДОВГОСТРОКОВІЙ ПЕРСПЕКТИВІ, ВІДПОВІДАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ СЬОГОДНІ ДОПОМОЖЕ ГАРАНТУВАТИ ЇХ НАЯВНІСТЬ ДЛЯ СТАЛОГО ПРОМИСЛОВОГО ЗРОСТАННЯ У МАЙБУТНЬОМУ.

ВИВЧЕННЯ ДІАГРАМИ ВИКЛИКАЄ РЯД ЗАПИТАНЬ

- ? Чи можна в довгостроковій перспективі досягти економічну мету стійкого зростання сільськогосподарського виробництва, якщо екологічна мета збереження біорізноманіття не досягається?
- ? Що відбувається з навколишнім середовищем у довгостроковій перспективі, якщо велика кількість людей не можуть дозволити собі задовольнити свої основні потреби сьогодні?
- ? Якщо у вас немає доступу до чистої питної води, і, отже, ви змушені використовувати деревину, щоб скип'ятити питну воду, щоб ви і ваші діти не хворіли, чи будете ви турбуватися про знеліснення?
- ? Або якщо ви повинні їздити на великі відстані, щоб дістатися до роботи щодня, чи готові ви переїхати або знайти іншу роботу, щоб уникнути забруднення повітря через вихлопні гази від автомобілів?
- ? Якщо ми не збалансуємо наші соціальні, економічні та екологічні цілі й потреби у короткостроковій перспективі, як ми можемо очікувати на можливість розвиватися у довгостроковій перспективі?

СТАЛИЙ РОЗВИТОК – НЕ НОВА ІДЕЯ

У багатьох культурах за хід історії людства визнана необхідність балансу між довкіллям, суспільством і економікою. Новим є практична реалізація цих ідей у контексті глобального промислового та інформаційного суспільства.

ЗА ОСТАННІ ДВА ДЕСЯТИЛІТТЯ БУЛО БАГАТО ПРИКЛАДІВ УСПІШНОГО СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ТАКИХ ОБЛАСТЯХ, ЯК ЕНЕРГЕТИКА, СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО, МІСЬКЕ ПЛАНУВАННЯ, ВИРОБНИЦТВО ТА СПОЖИВАННЯ

У Канаді використання сертифікації «ЕкоЛого» – одного з найбільш шанованих знаків екологічної сертифікації у Північній Америці – сприяло зростанню популярності тисячі найменувань товарів, що відповідають суворим екологічним стандартам.

КАНАДА

В Уганді перехід до органічного сільського господарства створив нові надходження і прибутки для дрібних фермерів і позитивно вплинув на економіку, суспільство і навколишнє середовище.

УГАНДА

У Кенії інноваційні фінансові механізми стимулювали нові інвестиції у відновлювані джерела енергії, у тому числі сонячну енергію, енергію вітру, малих ГЕС, біогазу та енергії, що отримують від утилізації побутових відходів, отримання доходів і зайнятості.

КЕНІЯ

Україна у 2012 році стала світовим лідером за кількістю проектів спільного впровадження – механізму Киотського протоколу – затверджених як за національною (149), так і за міжнародною процедурою (27). Тобто, близько 50% світового ринку становлять одиниці скорочення викидів, які були введені в обіг саме за українськими проектами спільного впровадження.

УКРАЇНА

У Непалі лісове господарство на чолі з місцевими групами користувачів лісових ресурсів зробило внесок у відновлення лісових ресурсів після неухильного зниження в 1990 році.

НЕПАЛ

КИТАЙ

У Китаї кроки щодо переходу до стратегії низьковуглецевого зростання на основі розвитку відновлюваних джерел енергії створили робочі місця і нові доходи для перспективних галузей промисловості з низьким рівнем викидів вуглекислого газу.

ІСНУЄ ЦІЛА НИЗКА
ФАКТОРІВ, ЩО
ПЕРЕШКОДЖАЮТЬ
І ЗАГРОЖУЮТЬ
СТАЛОМУ
РОЗВИТКУ:

- ... СЛАБКИЙ ІНСТИТУЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ;
- ... ВИКОРИСТАННЯ НЕВІДПОВІДНИХ АБО ЗАСТАРИЛИХ ТЕХНОЛОГІЙ, ЯКІ Є НЕЕФЕКТИВНИМИ, ПОГРШЕННЯ СТАНУ ЕКОСИСТЕМ, ВИСОКІ РІВНІ ЗАБРУДНЕННЯ ТОЦО.

ЦІ ТА ІНШІ АНТРОПОГЕННІ ЧИННИКИ СПРИЧИНЯЮТЬ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ВИКИДІВ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ В АТМОСФЕРУ (ЩО Є ПРИЧИНОЮ ЗМІНИ КЛІМАТУ), ЗАБРУДНЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА, ДЕГРАДАЦІЮ ЗЕМЕЛЬ, ВТРАТУ БІОРІЗНОМАНІТТЯ ТОЦО.

«КОНВЕНЦІЇ РІО»

як рамки для переходу до сталого розвитку

**РАМКОВА КОНВЕНЦІЯ ООН ПРО ЗМІНУ КЛІМАТУ (РКЗК ООН),
КОНВЕНЦІЯ ООН ПРО БІОЛОГІЧНЕ РІЗНОМАНІТТЯ (КБР) І
КОНВЕНЦІЯ ООН ПО БОРОТБІ З ОПУСТЕЛЮВАННЯМ (КБО ООН),**

розроблені напередодні «Самміту Землі» як реакції на екологічні загрози, що уряди всіх країн розглядали як глобальні за масштабом. Вони відображають прихильність країн до принципів сталого розвитку та інтеграції цих принципів у свої національні програми розвитку. Вони також передбачають механізми надання допомоги в їх реалізації, особливо щодо фінансових ресурсів і розбудови потенціалу, таких як Глобальний екологічний фонд (ГЕФ).

Конвенції доповнюють і підсилюють одна одну. У багатьох випадках політика та заходи реагування можуть одночасно вирішувати завдання трьох конвенцій. Найбільший виклик полягає в тому, щоб інтегрувати конвенції у процеси планування національної політики. Наслідки і корінні причини опустелювання, змін клімату і збереження біорізноманіття залежать і відчуються у різних галузях економіки: енергетика, транспорт, сільське господарство, промисловість тощо.

7
лютого
1995 р.

Україна ратифікувала Конвенцію про охорону біологічного різноманіття

Конвенцію ООН про боротьбу з опустелюванням у тих країнах, що потерпають від серйозної посухи та/або опустелювання

27
серпня
2002 р.

29
жовтня
1996 р.

та Рамкову конвенцію ООН про зміну клімату

ЯК ШВИДКО МОЖНА ЗМІНИТИ ЗАГРОЗЛИВІ ТЕНДЕНЦІЇ?

ВІДНОВИТИ ПРОЦЕС ЗРОСТАННЯ ✓

ЗМІНИТИ «ЯКІСТЬ» ЗРОСТАННЯ ✓

ЗАБЕЗПЕЧУВАТИ ОСНОВНІ ПОТРЕБИ: У РОБОТІ,
ПРОДОВОЛЬСТВІ, ЕНЕРГІЇ, ВОДОПОСТАЧАННІ ТОЩО ✓

ЗАБЕЗПЕЧИТИ СТІЙКИЙ РІВЕНЬ НАСЕЛЕННЯ ✓

ЗБЕРІГАТИ ТА ПОСИЛЮВАТИ РЕСУРСНУ БАЗУ ✓

ПЕРЕОРІЄНТУВАТИ ТЕХНОЛОГІЇ ТА УПРАВЛЯТИ РИЗИКАМИ ✓

ВКЛЮЧАТИ І ПОЄДНУВАТИ ЕКОЛОГІЧНІ
ТА ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ У ПРОЦЕСІ ПРИЙНЯТТЯ
РІШЕНЬ ✓

ЯК ШВИДКО МОЖНА ЗМІНИТИ
ЗАГРОЗЛИВІ ТЕНДЕНЦІЇ? У 1987
РОЦІ ВСЕСВІТНЯ КОМІСІЯ З
НАВКОЛИШНЬОГО
СЕРЕДОВИЩА І РОЗВИТКУ
РЕКОМЕНДУВАЛА СІМ
КРИТИЧНИХ ДІЙ, НЕОБХІДНИХ
ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИСОКОЇ
ЯКОСТІ ЖИТТЯ ЛЮДЕЙ В
УСЬОМУ СВІТІ:

ЦІ РЕКОМЕНДАЦІЇ Є АКТУАЛЬНИМИ
СЬОГОДНІ, ЯК І ТОДІ, КОЛИ ВОНИ БУЛИ
СТВОРЕНІ. ВОНИ ЯВЛЯЮТЬ СОБОЮ ВИКЛИК,
ЩОБ ЗМІНИТИ НАШІ ДІЇ І ДІЯТИ
ПО-ІНШОМУ. ЗОКРЕМА, ВОНИ
ПІДКРЕСЛЮЮТЬ НЕОБХІДНІСТЬ:

ВИКОРИСТОВУВАТИ СТАЛІ СПОСОБИ
ВИРОБНИЦТВА – ЗАСТОСУВАТИ НА
ПРАКТИЦІ КОНЦЕПЦІЮ ЕКОЛОГІЧНОЇ
ЕФЕКТИВНОСТІ І СТІЙКИХ ЗАСОБІВ
ДО ІСНУВАННЯ

ЗАБЕЗПЕЧУВАТИ СТАЛЕ
СПОЖИВАННЯ

ЖИТИ ЗА ПРИНЦИПАМИ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ.

У СУКУПНОСТІ ЦІ ДІЇ
МОЖУТЬ ДОПОМОГТИ
ОРІЄНТУВАТИ НАС НА
ШЛЯХ СТАЛОГО
РОЗВИТКУ.